

กิจการนิสิตนักศึกษา กับการผลิตบัณฑิตยุคโลกาภิวัตน์

มนตรี แยมกลีกร *

1. บทนำ

บทเรียนจากอดีตสู่ปัจจุบันทุกประเทศเรียนรู้ว่า ต้นเหตุแห่งการพัฒนาทั้งปวง คือการพัฒนาคน เพราะการให้การศึกษาแก่ประชาชนนับเป็นการสร้างชาติที่ยั่งยืน มีหลายประเทศที่ได้พิสูจน์แล้วว่า ทรัพยากรมนุษย์สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ อาทิ ชองกง เกาหลี ญี่ปุ่น เป็นต้น

การจะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน โดยที่มีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่การพัฒนาชาตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคสมัยด้วย ดังเช่น จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเพื่อสร้างพลเมืองอนาคต การศึกษาระดับมัธยมศึกษามุ่งสร้างนักวิชาการชั้นกลาง และเตรียมคนเข้าสู่อุดมศึกษา การศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งสร้างนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง เป็นต้น

* - ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา และ
อนุกรรมการพัฒนากิจการนิสิต ทบวงมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

3. ความสามารถของคนที่จะต้องมีในยุคโลกาภิวัตน์

คนที่จะสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องมีความสามารถ ดังนี้

3.1 ความสามารถทางการสื่อสารด้านภาษาสากล โดยเฉพาะภาษาที่จะเป็นภาษาสากล อาทิ ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน เป็นต้น

3.2 ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ ต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถนำคอมพิวเตอร์เป็นเสมือนเป็นเครื่องมือช่วยในการทำงานต่างๆ ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.3 ความสามารถในการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว เป็นคนที่สามารถพัฒนาได้ง่าย

3.4 ความสามารถในการเรียนรู้-รู้รอบ และความสามารถเฉพาะทางเฉพาะเรื่องกล่าวคือ มีความคิดรวบยอดที่สอดคล้องกับแนวคิดของสังคม โดยทั่วไปได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง และในขณะเดียวกันเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางในบางด้านอย่างลึกซึ้ง

3.5 มีทักษะของการเรียนรู้ แบบเรียนตลอดชีวิต รู้จักวิธีการที่จะเรียนรู้ได้อย่างไร รู้จักการค้นคว้า แสวงหาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.6 มีทักษะการจัดการ การจัดระบบงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับสภาพปัญหาแต่ละปัญหา

3.7 รู้จักที่จะแบ่งปันคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ในสังคม มีความซาบซึ้งเห็นคุณค่าในคุณค่า ความงาม มีค่านิยมที่ดีและเหมาะสมสอดคล้องกับสังคม เรียนรู้ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมของแต่ละสังคม

4. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในยุคโลกาภิวัตน์

การผลิตบัณฑิตในระบบอุดมศึกษานั้น หลักสูตรนับเป็นเสมือนแนวทางเดินของผู้เกี่ยวข้องกับการผลิตบัณฑิตทั้งหมด แต่หลักสูตรที่ดีต้องสามารถสะท้อนวิวัฒนาการในแง่พัฒนาการของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นหลักสูตรควรจะต้องมีวัตถุประสงค์หลักอย่างน้อย 2 ประการคือ

6.5.1 รู้จักเก็บรวบรวมกรณีตัวอย่างของการแก้ปัญหาที่ผ่าน
มา หรือรู้จักเรียนรู้จากความผิดพลาด-ความสำเร็จ
ในการทำงาน

6.5.2 การตัดสินใจด้วยระบบกลุ่ม โดยการทำงานเป็นคณะ

6.5.3 รู้จักสร้างสรรค์รูปแบบของการร่วมมือในแนวทางใหม่ๆ

6.5.4 รู้จักที่จะสังเคราะห์ส่วนต่าง ๆ เพื่อประกอบกันขึ้น
เป็นผลลัพธ์ หรือ ชิ้นงานตามที่ตั้งเป้าหมาย

7. คุณสมบัติของคนที่ปฏิบัติงานในองค์กรอนาคต

คนที่ปฏิบัติงานในองค์กรสำหรับอนาคตควรจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

7.1 มีความรู้พื้นฐานด้านต่าง ๆ เพียงพอที่ปฏิบัติงานและเพียงพอที่
จะรับการพัฒนากอปรมเพิ่มเติมได้

7.2 มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ ทั้งด้วยภาษาแม่ของตน ภาษาสากลอื่น ๆ

7.3 มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง รู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถมีความ
มั่นใจในศักยภาพของตน มีความรู้สึกที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

7.4 มีความสามารถในการปรับตัว ปรับใจ ปรับความสามารถให้
เหมาะสมกับสถานการณ์ที่ประสบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7.5 มุ่งความสำเร็จของกลุ่มเป็นหลัก มากกว่าความสำเร็จราย
บุคคล อันจะเป็นภาพสะท้อนของการทำงานเป็นทีม

7.6 รู้จักบทบาทของตนเองว่าเมื่อใดเป็นผู้นำ-ผู้ตาม

8. บทบาทของกิจการนิสิตกับการผลิตบัณฑิต

แนวโน้มการผลิตบัณฑิตสำหรับยุคโลกาภิวัตน์นั้น กระแสของการ
เน้นเรื่องคุณภาพ จะเป็นประเด็นสำคัญมากกว่าเรื่องปริมาณนั้นหมายความว่า
การผลิตบัณฑิตจะมุ่งฝึกสมองมากกว่าที่จะมุ่งหาบัณฑิตเรียนข้อมูลเพื่อเอาไป
ทำงาน เพราะการเรียนรู้ข้อมูลไม่มีวันจะเรียนได้จบสิ้นในยุคของข้อมูลข่าวสาร
แต่บัณฑิตจะต้องเรียนรู้ในสิ่งที่จะพิสูจน์ว่าเขาได้ผ่านการฝึกสมองมาแล้ว
จะมีเฉพาะบางกลุ่มพิเศษเท่านั้น ที่จะต้องเรียนในวิชาชีพ เช่น นายแพทย์
หรือ วิศวกร ที่จะต้องมีข้อมูลพื้นฐานเพียงพอ เพื่อเมื่อออกมาทำอาชีพนั้นแล้ว

จะดำรงเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ แต่สำหรับคนส่วนใหญ่แล้วสิ่งที่เรียน
ในมหาวิทยาลัยเป็นเพียงสิ่งที่จะฝึกสมอง

ปัจจัยที่จะเป็นสื่อสำหรับการฝึกสมองและสร้างบุคลิกภาพ คุณธรรม
จริยธรรมแก่บัณฑิตส่วนหนึ่งคือ กิจกรรมนิสิต นักศึกษา ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่จะ
เปิดกว้างให้นิสิตนักศึกษาได้พัฒนาศักยภาพ ความคิดสร้างสรรค์ของตนเองได้
อย่างมากมาโดยผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่ ณ สถาบันอุดมศึกษา

9. ขอบข่ายและวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิต นักศึกษา ที่จะส่งเสริมสนับสนุน การผลิตบัณฑิตยุคโลกาภิวัตน์

9.1 กิจกรรมนิสิตนักศึกษา

กิจกรรมนิสิตนักศึกษา จะเป็นส่วนสำคัญของการฝึกและปลูก
ฝังหลักการและจิตวิญญาณประชาธิปไตย ให้กับนิสิตนักศึกษา โดยจะออกมาใน
ประเภทของกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

9.1.1 องค์การนิสิต นักศึกษา ได้แก่ สโมสร องค์การนิสิต นักศึกษา สภานิสิตนักศึกษา ชมรม ชุมนุม

วัตถุประสงค์ขององค์การนิสิตนักศึกษา ก็เพื่อฝึกให้
นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานร่วมกัน โดยอาศัยหลักการประชาธิปไตย
การทำงานเป็นทีม รู้จักการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการจัดบริหารงบประมาณ
การติดตามผลการวางแผนปฏิบัติการของกลุ่ม การกำหนดแนวปฏิบัติเพื่อ
การดูแลความประพฤติของมวลนิสิตนักศึกษา

9.1.2 กลุ่มกิจกรรมที่จัดตามความสนใจของนิสิตนักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมด้านบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมกีฬา กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม วัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นนั้นมีความ แตกต่างกันออกไปได้แก่

กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสมาชิกที่สำน
ักดี ให้รู้จักบทบาทของการเป็นผู้นำ ผู้ตาม ฝึกจิตใจให้เป็นผู้เสียสละ ผู้ให้
แก่สังคม ลักษณะของกิจกรรมออกมาในรูปของ ชมรมอาสาพัฒนา ชมรมอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและชมรมที่มีชื่ออย่างอื่น แต่มีวัตถุประสงค์
จะอาสาพัฒนาสังคมหรือช่วยเหลือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้
รับประสบการณ์ตรงเรียนรู้ถึงความงาม ความละเอียดอ่อนของศิลปะแขนง
ต่าง ๆ เรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชาติที่แสดงออกถึงความเป็นชาติ ให้เห็นคุณค่า
ความสำคัญของหลักศาสนา สามารถนำเอาหลักทางศาสนาไปใช้ในชีวิต
ประจำวันลักษณะของกิจกรรมออกมาในรูปแบบของ ชมรมด้านดนตรี - นาฏศิลป์
ชมรมด้านศาสนา ชมรมด้านวัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ หรือ
ชมรมที่มีชื่ออย่างอื่น แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้
รับประสบการณ์เกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชาติ

กิจกรรมด้านกีฬา มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้รู้จักกติกา
เป็นเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ หรือได้มีโอกาแสดงออกถึงความสามารถทางกีฬา
ฝึกให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเป็นสุภาพชน มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ
รู้ภัย ลักษณะของกิจกรรมออกมาในรูปแบบของชมรมด้านกีฬาต่าง ๆ

กิจกรรมด้านวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกา
สนำเอาความรู้ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษาจากในห้องเรียนมาปรับประยุกต์ใช้ใน
สภาพของสังคมจริง อันจะเป็นการช่วยเสริมการเรียนรู้ ตามหลักสูตรให้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นลักษณะของกิจกรรมออกมาในรูปแบบของชมรมทางวิชาการ
ต่าง ๆ

กิจกรรมด้านการพัฒนาบุคลิกภาพและจริยธรรม ฝึกนักศึกษา มี
วัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกพัฒนาบุคลิกภาพทั้งทางด้านการพัฒนาจิต
การพัฒนากาย มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาจริยธรรมสำหรับความเป็น
พลเมืองดี (Good Citizenship) ส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ
วิชาชีพ (Professional Ethics) ลักษณะของกิจกรรมออกมาในรูปแบบของ
การฝึกอบรมหรือการสอดแทรกอยู่ในกิจกรรมของหน่วยกิจกรรมต่าง ๆ

9.2 บริการและสวัสดิการนิสิตนักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมที่จัดทำมี
ขึ้นเพื่อสนับสนุนนิสิตนักศึกษา ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ตาม
สมควร เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ที่สุดเท่าที่จะทำได้
ลักษณะกิจกรรมได้แก่ การบริการทุนการศึกษา การจัดหอพักนิสิตนักศึกษา
การจัดบริการแนะแนว การบริการอนามัย การประกันอุบัติเหตุ ฯลฯ

การบริการทุนการศึกษา มีวัตถุประสงค์อันสองลักษณะคือ ลักษณะ
แรก เพื่อช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาที่มีความขัดสนทางการเงินที่อาจจะเกี่ยว

โยงส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนิสิตนักศึกษา ลักษณะสองเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจ เป็นรางวัลสำหรับนิสิตนักศึกษาที่เรียนดีหรือมีความประพฤติดีเด่นจนสมควรได้รับการยกย่อง แต่ไม่ว่าทุนการศึกษาจะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ลักษณะใดก็ตามสิ่งที่จะต้องพิจารณาให้เกิดขึ้นกับตัวนิสิต นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาคือต้องให้นิสิตนักศึกษารู้ว่าเมื่อตัวเขาเป็นผู้ได้รับความช่วยเหลือจากสังคม เขาควรที่จะมีจิตสำนึกว่าจะทำอะไรตอบแทนสังคมบ้างไม่ว่าจะมากหรือน้อย ปัจจุบันหรือนาคต เขาควรจะได้กระทำและมีจิตสำนึกในสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

หอพักนิสิตนักศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานพำนักนิสิตนักศึกษาให้รู้จักการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น มีการพัฒนาบุคลิกภาพด้านวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม

บริการแนะแนวชีวิต/แนะแนวอาชีพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้อมูลสำหรับประกอบการตัดสินใจในประเด็นต่าง ๆ แก่นิสิตนักศึกษา ในด้านปัญหาชีวิต ปัญหาการเรียน ปัญหาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ทั้งนี้เพื่อนิสิตนักศึกษารู้จักคิดพิจารณาตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล โดยอาศัยข้อมูลข้อคิดที่นิสิตนักศึกษาได้รับจากนักแนะแนว

บริการอนามัย มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ ดูแล ด้านสุขภาพอนามัย ความเจ็บป่วยของนิสิตนักศึกษา ให้นิสิตนักศึกษาสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประกันอุบัติเหตุ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างหลักประกันที่มั่นคงในชีวิตให้กับนิสิตนักศึกษา เมื่อเกิดอุบัติเหตุที่มีได้คาดฝันขึ้น จะทำให้นิสิตนักศึกษา ได้รับการบริการการรักษาความบาดเจ็บดังกล่าว ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกสบาย

10. บทสรุป

การผลิตบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนโดยเฉพาะเป้าหมายเชิงคุณภาพ ซึ่งคุณภาพของบัณฑิตในยุคโลกาภิวัตน์ควรมีความรู้ความสามารถด้านเสริมสร้างความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ สามารถดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข และความรู้ความสามารถเชิงวิชาชีพขั้นพื้นฐาน ดังนั้น ระบบการผลิตบัณฑิตจึงจำเป็นต้อง

มีความยืดหยุ่นปรับระบบได้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก กิจกรรมนิสิตนักศึกษาเป็นระบบย่อยในระบบหลักของการผลิตบัณฑิต ที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยสร้างเสริมความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งการเรียนการสอนในห้องเรียนให้ได้ไม่หมด และมีข้อจำกัดหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามระบบกิจกรรมนิสิตนักศึกษาจะบรรลุประสิทธิผลเพียงใด ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขการร่วมมือร่วมใจ และความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องงานการดำเนินงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องเห็นความจำเป็น ความสำคัญมีความเชื่อเป็นพื้นฐานและมีทัศนคติที่ถูกต้อง ว่ากิจกรรมนิสิตนักศึกษาจะช่วยพัฒนานิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์แท้จริง แต่ถ้าบุคลากรที่เกี่ยวข้องบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงเกี่ยวกับระบบงานกิจกรรมนิสิตนักศึกษาแล้ว "บัณฑิตานยุคโลกาภิวัตน์" ก็คงจะห่วยแต่เพียงอย่างเดียว หรือ อาจจะเป็นดังคำพังเพยที่ว่า "ความรู้ท่วมหัว แต่เอาตัวไม่รอด" ก็เป็นได้